

M

Ilmajoen Piirtolan kivistä asuinpaikan
vaakitus,

jonka allekirjoittanut sai suorittaakseen kes. 1925, *alotettiin* kiskon päällystästä Koskenkorvan aseman edustalla. Tämä on 52,09 m yli tarkkavaakituksen 0-pisteen (N.N:n) Vaasassa, joka nykyään on jo jonkunverran ylempänä kuin 0-piste Etelä-Suomessa. Mittaus antoi seuraavat tulokset (pintamitat):

a) Kiskon päälly Koskenkorvassa	52.09.
b) H. J. Heikelin kaivausalue harjun päällä,
v:lta 1900	62.80.
c) Löytökohta sähköpylvään luona ed. paikas-
ta n. 50 m lounaaseen	62.10.
d) Vasarakirveskulttuurin haudan kohta harjun
päällä, luoteeseen Heikelin kaivauksesta
(6344, 6364, 6374)	63.24.
e) Löytöpaikka Aittovainiolla Antti Kalliokos-
ken talosta SSW	58.35.
f) Löytökohta Antti Kalliokosken puutarhassa
(7105)	58.94.
g) Antti Kalliokosken talon päärakennuksen
sementtirappu (vuosiluvun "1922" kohta)	59.15.
h) Löytöpaikka A. Kalliokosken navetan ta-
kana	57.42.

Viitaten top. arkistossa säilytettyihin aikaisempiin tutki-
muskertomuksiin ja löytöpaikasta kirjallisuudessa julkaistuihin
selostuksiin (H. J. Heikel, Suomen Museo 1900, s. 46 ja seur.;
Ailio, Wohnplatzfunde II, s. 32 ja seur.;, Finskt Museum 1915,
s. 10 ja seur.) vien tässä kirjoihin muutamia lisähuomioita
sekä vanhoista että uusista löytökohdista Piirtolassa.

Hietakuopassa H. J. Heikelin kaivausalueen kohdalla (b vaaki-
tusluettelossa) ei voinut nähdä enää mitään kulttuurijätettä.

Asuinalue on siinä rajoittunut siis ilmeisesti aivan pienelle alueelle. Kenties on siinä, hieman ylempänä rannasta, ollut talviasumus. Aivan samantyyllisiä ja samanaikuisia kuin täältä talteen saadut ovat esim Kalliokosken puutarhasta, lähes 4 m alemmaa löydettyt saviastianpalat (7105:1 - 2). Vakinainen, arvatenkin kesänaikuinen ranta-asutusvyöhyke näyttää olleen alempana harjun länsirinteellä, maantien alapuolella 59 - 57 m:n korkeudella (e - f, h). Harjulla esiintyy kulttuurikerrosta vain siellä täällä; esim. viimeksimainittujen löytökohtien ja Heikelin kaivausalueen välille jäävässä isossa hietakuopassa, josta tavattiin seudun kampakeramisia asutuslöytöjä nuorempi vasarakirveshauta (ks. A. Hackmanin kertomusta top. arkistossa v:lta 1913 karttoineen), en reunoissa voinut huomata mitään kulttuurikerrosta, jota tohtori Hackman ei myöskään siinä nähnyt paitsi juuri haudan kohdalla (vrt. myös Heikelin kirjotusta Suomen Museossa 1900, s. 48). Samoin oli laita kaikkien harjun laella ja itärinteellä olevien hietakuoppien. Täällä on oikeastaan vain kaksi löytökohtaa; paitsi jo mainitulta Heikelin kaivauspaikalta sanottiin saviastianpaloja löydetyn siitä n. 50 metr. jokseenkin lounaaseen erään sähköpylvään kuoppaa tehtäessä (kohta e vaakitusluettelossa). Niitä ei kuitenkaan liene tullut talteen.

Yhtenäisempää lienee kulttuurikerrosvyöhyke, kuten jo sanottiin, maantien länsi- eli alapuolella. Täältä kerrottiin vanhoista viljelyksistä tavatun paljon kiviesineitä ja Antti Kalliokosken (ent. Antti Piirtolan) talon ympäriltä oli kaikkialla, missä maata oli kaivettu syvemmälle, tullut esiin saviastianpaloja. Niitä oli löydetty talon puutarha- ja ryytimaasta heti talon eteläpään vierestä, 58,94 m korkealta (kohta f yllä); ks luetteloa 7105:1 - 2^l (siinä mainitaan, että löytökohta on linjassa kahden ennen tutkitun löytöpaikan, s.o. Heikelin ja Hackmanin kaivausalueiden kanssa; luettelon tieto, että hautalöytö 6344 y.m. olisi samasta paikasta, ei ole sananmukaisesti otettava, sillä hautalöytöhän on paljon ylempää). Heti tämän puutarhamaan eteläpuolella on Aittovainio-niminen pihapelto (mitta e, 58,35), josta kuoppia kaivettaessa ja kynnettäessä kerrottiin löytyneen

saviastianpaloja. Tietääkseni niitä ei kuitenkaan ole tullut talteen (ellei mahd. Tampereen museoon, mihin äskettäin on saatu keramiikkaa Piirtolasta¹⁾). Siitä länteen jokivarteen päin alkaa "märkäperäinen" viljelty savimaa, josta ei ole enää löytöjä.

Alimmat saviastialöydöt ovat Antti Kalliokosken talon navetan takaa (l. länsipuolelta), tunkion alustaa syventäessä hieta-
maasta löydettyjä. Paikka on 57,42 m yli meren. Mutta kun vahvanlainen kulttuurikerros tässä menee n. 40 cm syvälle, on rantaviivan oletettava olleen alempana. Arvioidessani sen n. 56 m:ksi en joutune kovinkaan kauaksi totuudesta. Tässä loppuu myös viettävämpi harjun rinne ja alavampi peltomaa alkaa. Perunamaasta navetan pohjoispuolelta on myös löydetty pari kiviesinettä (6499: 2 - 3).

Navetan takaisesta löytöpaikasta löydetyt saviastianpalat, joita sain joitakin talteen ^{5/}otetuiksi ²⁾(8608:2), ovat kampakoris-teisia mutta ylempää harjulta ja vielä Kalliokosken puutarhasta-kin löytyneitä hienoilla kampa-aiheilla koristettuja paloja huomattavasti yksinkertaisempia, ehkä siis vähän nuorempiakin. Tulevilla kaivauksilla voitaisiin tämä asia sitovammin todistaa. Kokonaisuudessaan ottaen on Piirtolan keramiikkaa pidettävä samantyyllisenä ja - ottaen huomioon esim. Teuvan löydöistä selviävän rinnakkaisuuden Lounais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan kivikautisen keramiikan kehityksessä - jotakuinkin samanikäisenäkin, kuin Maarian Jäkärälän keskimmäisen löytövyöhykkeen karjalaisen vaikutuksen alaista hienoa kampakokeramiikkaa. Se lankeaa siis ijältään Teuvan Komsinkankaan ja Pettumäen asuinpaikkojen väliselle ajalle.

Mittaukset paikalla suoritin syyskuun 2 p:nä 1925.

Aarne Arvola

1) *Siis alle tässä kohtaan N:o. 144 (1926). Mutta tuossa on muutama on.*

2) Tosin ei oltu aivan varmoja siitä, olivatko nämä palat mainitusta löytökohdasta, vaiko Aittovainiosta.